

Sufinancirano sredstvima
programa Europske unije
Erasmus+

Priručnik za neodlučne, posrnule i loše čitatelje

Projektni partneri:

X. gimnazija "Ivan Supek" (Zagreb, Hrvatska)

Agencija za odgoj i obrazovanje (Zagreb, Hrvatska)

Aquilonis (Zagreb, Hrvatska)

Liceo Scientifico Statale Seguenza (Messina, Italija)

Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika (Rožňava, Slovačka)

Střední škola Náhorní (Prag, Češka)

Ovaj se projekt provodi uz finansijsku pomoć Europske komisije. Sadržaj ove publikacije (komunikacije) isključiva je odgovornost autora i ni na koji se način ne može smatrati da održava gledište Europske komisije.

[Broj projekta: 2016-1-HR01-KA201-022159]

Završne konferencije...

Nacionalne završne konferencije održane su u 4 partnerske zemlje tijekom lipnja 2018. godine .kako bi se osigurala njegova trajnost i dugovječnost pozitivnih promjena koje su nastale provedbom projekta te kako bi njegovi rezultati utjecali na širu zajednicu. U tu svrhu objavljen je Priručnik za neodlučne, posrnule i loše čitatelje tiskanom i elektroničkom obliku na engleskom i na jezicima partnera. Na ovaj način smanjene su lingvističke i kulturološke barijere, kako bi se proširila iskustva i stekeni rezultati koji mogu doprinijeti unaprjeđenju rada srodnih ustanova i svih zainteresiranih.

Želja projektnih partnera da obavijesti javnost o rezultatima projekta na završnim konferencijama provedena je objavom na projektnom webu, webovima partnera, društvenim mrežama, javnim medijima i slanjem tiskanih pozivnica. Konferencijama je sudjelovalo više od 200 sudionika (244), kojima su predstavljeni rezultati projekta (Studija slučaja, Priručnik za neodlučne, posrnule i loše čitatelje, Kurikulum i Sustav za e-učenje). Sudionici su imali priliku sudjelovati u okruglim stolovima, panel diskusijama i radionicama, te slušati zanimljiva iskustva u rješavanju fenomena NPL čitatelja. U programu završnih konferencija sudjelovali su sveučilišni profesori, učitelji srednjih škola, psiholozi, javne osobe, pisci, političari, slikari ... , a rezultate projekta predstavili su članovi projektne skupine pojedinog partnera. Nakon izlaganja uslijedile su radionice o mogućnostima implementacije rezultata projekta.

Promidžbeno – dokumentarni film dostupan je na adresi

<https://www.youtube.com/watch?v=V1yiC-snUNw>

Nacionalne završne konferencije održane su kako bi se predstavili novostvorenii materijali (<http://handbook4rsreaders.org>) koji bi trebali pomoći javnosti i stvarateljima obrazovnih strategija i politika u zemljama sudionicima, cjelokupnoj Evropskoj uniji i svijetu u poboljšanju obrazovnih procesa, naročito u radu s neodlučnim, posrnulim i lošim čitateljima

I konačno .....Konferencije su bile izvrsna prilika za predstavljanje našeg projekta čiji je glavni cilj da se kroz eksperimentiranje, terenski rad, nove, alternativne, inovativne strategije premoste objektivne poteškoće i predrasude o knjigama i čitanju među mladima

<http://handbook4rsreaders.org/>

Završna konferencija – Hrvatska

Završna konferencija Erasmus + projekta „Priručnik za neodlučne, posrnule i loše čitatelje“ održana je u Zagrebu, u kino dvorani X. gimnazije "Ivan Supek".

Željka Frković, ravnateljica X. gimnazije "Ivan Supek", toplim je govorom dobrodošlice pozdravila goste - nastavnike srednjih škola, fakultetske profesore, knjižničare, predstavnike projektnih partnera i poznate hrvatske autore. Podsjetila je na kronologiju nastajanja i provedbe projekta.

Ivana Puljiz iz Agencije za mobilnost i programe EU, govorila je o mogućnostima koje nudi Erasmus + program. Izrazila je zadovoljstvo napretkom našeg Projekta, osobito s diseminacijskim aktivnostima.

Jelena Crnek, projektna koordinatorica, govorila je o problemima s kojima se susretala u radu s NLP čitateljima, o nastanku ideje projekta, provedbi i zadovoljstvu s ostvarenim ciljevima i rezultatima projekta. Istaknula je je važnost zajedničkog rada svih partnera u postizanju unikatnih rezultata projekta.

U ime projektnog partnera Aquilonis d.o.o. – govorio je dr. sc. Predrag Pale, koji je ukazao na važnost razumijevanja pročitanog, kako u svakodnevnom životu i radu, tako i u STEM zanimanjima. Pohvalio je inicijativu Projekta i istaknuo njegovu važnost za cijelu zajednicu.

Više savjetnice Agencije za odgoj i obrazovanje (partner na projektu) Mirela Barbaroša Šikić i Martina Šturm, informirale su skup o rezultatima provedbe terenskog rada i njihovom radu s učenicima i profesorima u Hrvatskoj tijekom ovog Projekta.

Ivana Batarello-Kokić, projektna koordinatorica Erasmus + Boysreading projekta podijelila je svoja iskustva tijekom projekta "Boysreading", zaključke i ciljeve projekta, te je istaknula pozitivnu suradnju projekta „Priručnik za NPL čitatelje“ i „Boysreading“ projekta.

Nakon kratke pauze održan je okrugli stol. Sudionici su bili Kristian Novak, Zoltan Novak, Saša Ceci, Ivana Batarello Kokić, a moderatorica je bila profesorica Neli Mindoljević. Sudionici su podijelili svoja iskustva u radu s mladim ljudima, te problemima s kojima se susreću vezano za čitateljsku pismenost.

Potom su profesori iz II. Gimnazije u Splitu održali pet radionica s odabranim metodologijama. Sudionici su aktivno sudjelovali u provedbi programa radionica te pokazali velik interes za primjenu stečenih znanja u svojim školama.

Završna konferencija – Češka

Završna konferencija projektnih partnera – Srednje škole Nahorni Prag, Česka, održana je 5. lipnja 2018. godine. Organizatori konferencije su pozdravili ne samo učitelje, već i predstavnike Ministarstva obrazovanja, Nacionalnog instituta za obrazovanje, Akademije znanosti, Praške općinske knjižnice i istraživačke knjižnice u Kladno-u (the Central Bohemian Research Library in Kladno). Na konferenciji su održana tri predavanja, autorova pozornica, nakon čega je uslijedila rasprava i četiri

paralelne radionice; sve s onovnim motivnom i glavnom temom – pismenost u čitanju.

U uvodnom govoru je Jaroslav Císař istaknuo rezultate najnovijih istraživanja o pismenosti čitanja. Zuzana Říhová podijelila je svoja iskustva s položaja šefa češkog odjela na Sveučilištu u Oxfordu te je predstavila način podučavanja češkog jezika i književnosti na jednom od najprestižnijih sveučilišta u svijetu. Sljedeći gost, Sandra Vebrová Fialová, predstavila je svoju popularnu seriju knjiga za djecu i dala niz primjera kako postati uspješan autor.

Gospođa Fialová, suradnica u procesu stvaranja televizijskih programa za djecu, prezentirala je svoja iskustva s problemima čitanja kod mladih.

Nakon pauze za ručak, konferenciju je zaključila gđa Ivana Myšková koja je čitala odlomke iz svojih književnih djela Rezultati projekta prezentirani su u radionicama Pavlíne Vočková, Jana Pytela i Tomáš Hadrava, koji su radili na vlastitim pričama. U posljednjoj radionici Daniel Dřímal proveo je metodologiju naših slovačkih partnera usmjerenu na vizualne materijale i literaturu.

Završna konferencija – Italija

Još jedna završna konferencija Erasmus + projekta „Priručnik za neodlučne, posrnule i loše čitatelje“ održana je 6. lipnja 2018. godine u glavnoj dvorani Liceo Seguenza u Messini (Italija). Zahvaljujući ovom događaju, nastavnici osnovnih i srednjih škola, sveučilišnoi profesori i izdavači su razmotrili strategije i aktivnosti namijenjene promicanju čitanja među mladima.

Konferencija je bila izvrsna prilika za predstavljanje našeg projekta čiji je glavni cilj da se kroz eksperimentiranje, terenski rad, nove, alternativne, inovativne strategije premoste objektivne poteškoće i predrasude o knjigama i čitanju među mladima. Na konferenciji je predstavljen istraživački rad naše institucije Liceo Seguenza u Messini i naših europskih partnera - X. gimnazije "Ivan Supek" iz Zagreba (koordinator projekta), "Gymnázium Pavla Jozefa Šafárika" iz Rožňave (Slovačka) i škole "Střední škola Náhorní" iz Praga (Češka). Projektni partneri bili su i AZOO-a (Agencija za odgoj i obrazovanje, Hrvatska) i Aquilonis (Hrvatska).

Tijekom završne konferencije svi su sudionici dobili knjižicu koja sadrži uzorak konačnog proizvoda projekta, "Priručnik" koji sadrži eksperimentalni rad četiri škole, sa svim metodologijama za svaku odabranu knjigu ili kratku priču.

Gospođa Lilia
Leonardi,
ravnateljica
Liceo
Seguenza,

otvorila je završnu konferenciju, pozdravila sudionike i najavila govornike. Zatim je gospođa Maria Grazia Mazzitelli, glavna urednica izdavača Salani, održala govor "Tinejdžeri ne čitaju: čitanje u Italiji među mladima i prijedlozi za promociju u školama".

Gospođa Daniela Bonanzinga, vlasnica poznate knjižare u Messini i neumorna kulturna radnica, održala je strastveni govor "Čitanje u školi u digitalnom dobu". Gospođa Antonella Nuccio, gospođa Silvana Prete i gđa. Olga

Zappalà, nastavnici Liceo Seguenza, potom su profilirali "neodlučne, posrnule i loše čitatelje" i predstavili iskustva tijekom terenskog rada s učenicima i nastavnicima.

Završna konferencija – Slovačka

Konferencija je održana u gradskoj vijećnici 14. srpnja 2018. godine. Usredotočena je na čitateljsku pismenost i motivacijske aktivnosti koje potiču učenike da čitaju. Konferencija je bila usmjerena na učitelje osnovnih i srednjih škola u našoj regiji. Na konferenciji je prisustvovalo 67 sudionika.

Konferencija je bila podijeljena u dva dijela. Ujutro su predavači predstavili svoje ideje, istraživanja i rezultate istraživanja o čitanju, čitateljskoj pismenosti, motivaciji čitanja i poučavanja čitateljske pismenosti u osnovnim i srednjim školama. U poslijepodnevnim satima su održane radionice.

Prema programu, Eva Szanyiová, koordinatorica projekta u Slovačkoj, na početku konferencije predstavila je projekt, aktivnosti i ishode sudionicima. Nakon toga svaki je predavač održao svoja predavanja.

RNDr. M Repovský - voditelj Nacionalnog instituta za certificirana mjerjenja govorio je o pismenosti i čitanju slovačkih učenika na temelju međunarodnih mjerjenja PIRLS i PISA te slovačkih mjerjenja T5 i T9.

PaedDr. N. Kašiarová je govorila o motivaciji nastavnika i važnosti upravo toga za motiviranje učenika da čitaju.

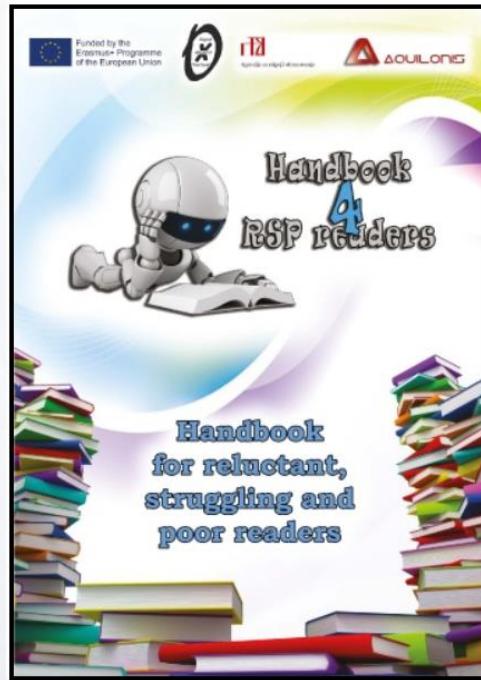
Mgr. J. Rozenfeld, Phd razgovarao je o razvoju napredne čitateljske pismenosti na međunarodnom ispitivanju jezika.

PaedDr. D Gondová, dipl. Ing., opisala je rezultate istraživanja koja je provodila u osnovnim školama u Slovačkoj usmjerene na razvoj čitateljske pismenosti.

Popodne, nakon kratke pauze, održane su radionice koje je predstavila E. Szanyiová. Odabrane su 'Book code', strip, 'Book hunting', čitanje u krugu i puzzle aktivnosti. Svi sudionici konferencije su prošli kroz sve radionice, a nakon konferencije pristigle su i vrlo pozitivne povratne informacije.

S ponosom predstavljamo konačne ishode našeg Projekta:

<http://handbook4rsreaders.org/files/flipbook-handbook-final/EN/mobile/index.html>

Call us : +385 91 780 5623 E-mail : RSP-Readers-Xjimnazija@handbook4rsreaders.org You are not logged in. ([Log in](#))

**Handbook
4
RSP readers**

Programme: Erasmus+
Project: Handbook for reluctant, struggling and poor readers
Key action: Cooperation for innovation and the exchange of good practices
Action: Strategic Partnerships
The most impacted field: Strategic Partnerships for school education
Project Start Date: 1-09-2016
Project End Date: 31-08-2018
Project number: 2016-1-HR01-KA201-022159

Available courses

Handbook for RSP Readers

<http://lms.handbook4rsreaders.org/>

<http://handbook4rsreaders.org/>

Na kraju projekta.... riječ Koordinatorice:

Tijekom prošlog desetljeća čitateljska problematika postala je područjem povećana zanimanja u Europi i u svijetu. Europska unija prepoznala je ovaj problem već 2009., a u veljači 2011. osnovana je visoka ekspertna skupina posvećena isključivo čitanju.¹

Iako je u sklopu obrazovnih sustava i pratećih mu struktura problem prepoznat, velik dio mlađih ljudi završava svoje školovanje bez dostatnih vještina pismenosti pa u život kreću s deficitom koji ni u odrasloj dobi ne uspijevaju nadoknaditi. Taj propust u njihovu srednjoškolskom obrazovanju ima nepopravljive posljedice za njihovu budućnost.

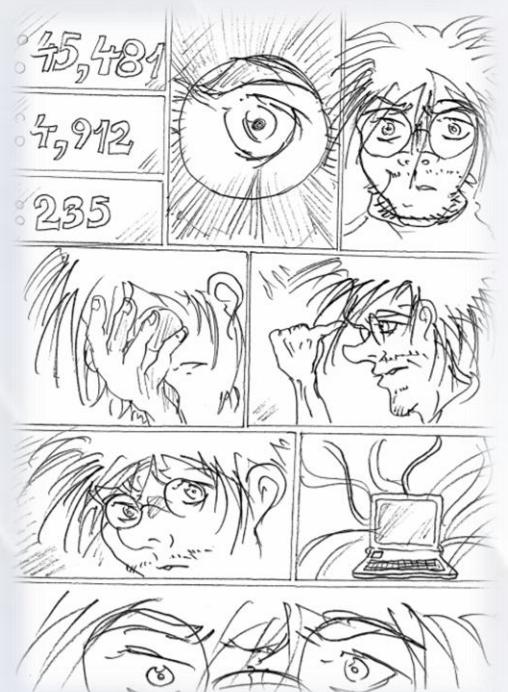
Kada su rezultati PISA istraživanja iz 2009. godine objavljeni, proizveli su šok jer su pokazali da jedan od pet 15-godišnjaka još uvijek nema dovoljno razvijene vještine čitanja i pisanja. Još jedan razlog za zabrinutost jest širenje nerazmjera. Djevojke, naime, čitaju bolje i više od dječaka što opet upućuje na potrebu za promjenom sadržaja koji bi bili dostupniji dječacima kao i za promjenama u struci, tradicionalno definiranoj kao isključivo ženskoj.

Nedostatak svijesti o ovom problemu, među političarima, donositeljima odluka i ostalim pratećim društvenim strukturama dubinski je i u ostalim europskim zemljama. Potreba za akcijom više je nego žurna.

Temeljno pitanje jest: zašto je sposobnost čitanja i pisanja danas tako važna?

U suvremenu društvu zanemarujuemo te dvije temeljne vještine uzimajući ih zdravo za gotovo. Zapuštena čitateljska kultura, koja je neizbjegljivo proizvela i zapuštenu pismenost, kao da je postala tabu temom. Učenici je skrivaju od svojih profesora, djelatnici od svojih poslodavaca, roditelji od svoje djece. Svakodnevno smo svjedocima niske pismenosti naših učenika. I njima samima kao da je neugodno onoga trenutka kada shvate koliko loše čitaju.

Ipak, čitanje i pisanje postali su važnijima nego ikada prije. Pismenost omogućuje pojedincu da razvije sposobnost refleksije, kritičkog promišljanja i empatije, što dovodi do osjećaja vlastite učinkovitosti, potvrde identiteta i u konačnici njegova potpunog sudjelovanja u društvu. Vještine čitanja i pisanja, nadalje, presudne su za roditeljstvo, pronalaženje i zadržavanje zaposlenja, za osobno sudjelovanje kao građanina, aktivnog potrošača, za upravljanje vlastitim zdravljem, zapravo za sva područja ljudske aktivnosti. Ipak, nevjerojatno visok broj Europljana (oko 20 %) nema dovoljno razvijenu pismenost kako

¹ An independent High Level Group of Experts on Literacy,

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/school/doc/literacy-report_en.pdf

bi ispunio te uloge te u potpunosti funkcionirao u društvu. Više od 73 milijuna odraslih osoba u EU-u trenutno imaju niske kvalifikacije, a mnogi od njih nemaju dovoljnu razinu pismenosti kako bi se nosili s dnevnim potrebama osobnoga, društvenog i gospodarskog života.

Za osobe s niskom pragom pismenosti manje je vjerojatno da će završiti školu, a više vjerojatno da će biti nezaposleni. Više je vjerojatno da će koristiti socijalne naknade, a izgledno je da će patiti i od lošega zdravlja (primjerice, češće će pušiti). Loša pismenost ne samo da otežava obrazovanje i zapošljavanje, ona onemogućuje osobne težnje i ambicije. U širem smislu, siromaštvo pismenosti ograničava mogućnosti pojedinaca za njegovo sudjelovanje u društvu, povećava osobno i opće siromaštvo, sprečava inovacije, smanjuje produktivnost i zadržava gospodarski rast.

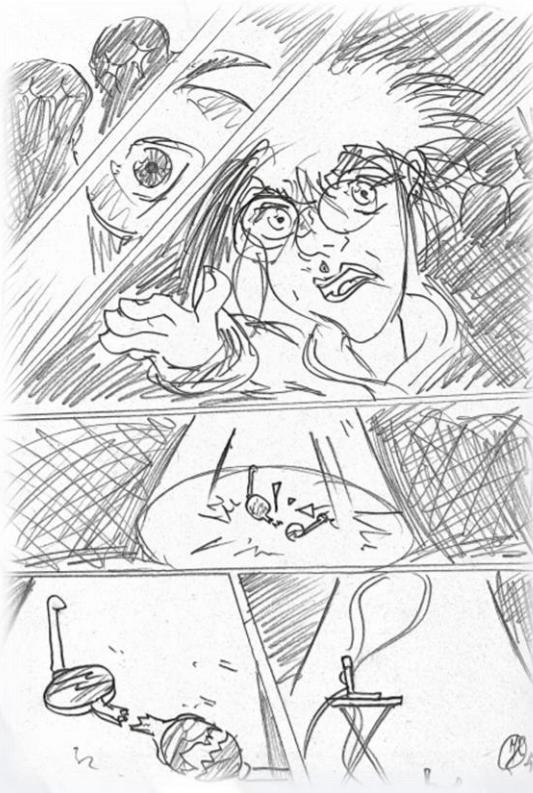
Društvo u kojem živimo korjenito se promijenilo u posljednjih nekoliko desetljeća, sa značajnim posljedicama za pismenost.

Živimo u svijetu koji se brzo mijenja i u vremenu kada količina i raznovrsnost pisanih materijala raste pri čemu se od sve više ljudi očekuje da se tim materijalima koriste na nov i mnogo složeniji način. Danas je općeprihvaćeno da se naše poimanje čitanja razvija usporedno s promjenama u društvu i kulturi. Vještine čitanja potrebne prije dvadeset godina bile su uvelike drukčije nego što su danas i izvjesno je da će se mijenjati i tijekom narednih dvadeset godina. Naglasak u ciljevima obrazovanja nastavlja se preusmjeravati s puka prikupljanja i memoriranja podataka na uključivanje šireg poimanja znanja. Bilo da se radi o osobi sa strukovnim ili visokoškolskim obrazovanjem, uspjeh leži u sposobljenosti za komunikaciju, dijeljenje i korištenje informacija pri rješavanju problema, u mogućnosti prilagodbe i inovativna pristupa u promjenjivu okruženju koje postavlja nove uvjete kao i u držanju koraka s razvojem tehnologije i širenju područja primjene tehnoloških dostignuća u kreiranju novih spoznaja i povećanju ljudskih kapaciteta i produktivnosti.

Sposobnost otkrivanja, pristupa, razumijevanja i primjene svih vrsta informacija nužna je da bi se osoba mogla u potpunosti ostvariti u društvu temeljenu na znanju. Svladavanje čitateljske pismenosti nije samo temelj uspješnosti u drugim područjima u sklopu obrazovnog sustava već je i preduvjet za uspješno svladavanje izazova s kojima se učenici susreću u odrasloj dobi. Okvir uspješnoga čitateljskog opismenjavanja učenika kroz cijelo obvezno obrazovanje mora se fokusirati na ovladavanje vještinama čitateljske pismenosti koje uključuju pronalaženje, odabir, tumačenje, povezivanje i ocjenu informacija iz cijelog niza tekstova koji se odnose na situacije izvan školskih učionica.

Ipak, treba razmisiliti kakvu vrstu pismenosti sutrašnje društvo treba. Našim svijetom dominira pisana riječ, bilo u knjižnom ili digitalnom formatu. Digitalizacija je promijenila samu prirodu pismenosti. Digitalni svijet, pri rješavanju problema, od nas zahtijeva sposobnosti višega reda. Čitanje ispisa na papiru i čitanje *online* dijele mnoge temeljne osobine, ali čitanje *online* zahtijeva veću sposobnost

kritičke procjene podataka u kontekstu naizgled beskrajna svemira raspoloživih opcija. Sve je veća potreba za sposobnošću izvlačenja i uporabe znanja iz sve većeg broja internetskih izvora.

Promjene u prirodi, radu i uloga medija, kao i u gospodarstvu i društvu općenito, učinili su čitanje i pisanje važnijim nego ikada dosad. Promjene u gospodarstvu imaju velik učinak na vrste poslova koji su danas dostupni novim naraštajima. Za industrijskog doba, mladi ljudi mogli su završiti školu s lošim vještinama čitanja i pisanja i još uvijek dobiti razmjerno sigurna i razmjerno dobro plaćena proizvodna radna mjesta. To doba više ne postoji. Tržiste rada za niskokvalificirane radnike ubrzano se smanjuje. Postotak niskokvalificiranih poslova u EU-u očekuje smanjenje za gotovo 30 % u razdoblju do 2020. To znači da će biti 16 milijuna manje radnih mjesta na raspolažanju za one bez srednjoškolskih kvalifikacija. Čak i slabo plaćeni, nesigurni poslovi, zahtijevat će dobru razinu pismenosti.

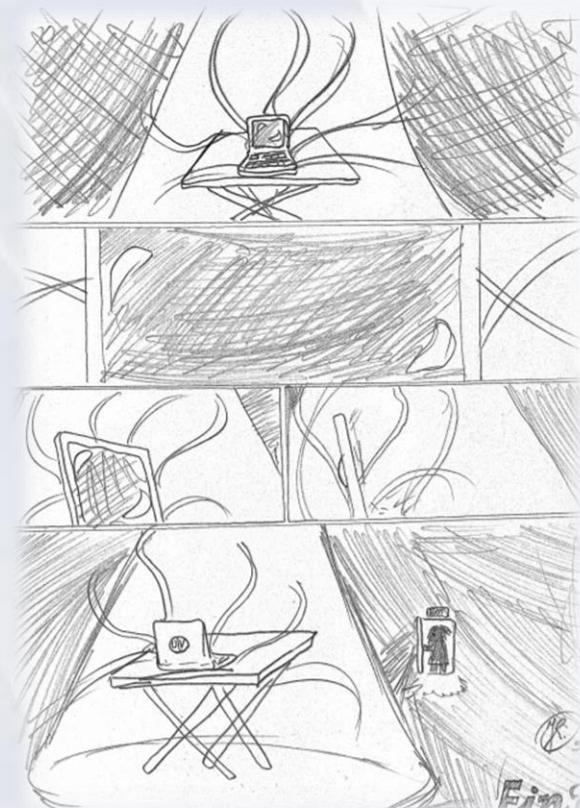
Ako se pametan društveni rast temelji na znanju i inovacijama, ulaganje u vještine čitanja i pisanja jesu

preduvjet za postizanje takva rasta. To znači da se u društvu može pridonijeti i aktivno sudjelovati samo ako se može dovoljno dobro čitati i pisati. Razina pismenosti jednoga društva potvrđuje razinu samopoštovanja njegovih članova, njihovu interakciju s drugima, njihovo zdravlje i njihovu zapošljivost. Razina pismenosti govori o ljudskoj sposobnosti funkciranja u društvu, bilo kao pojedinca, aktivnoga građanina, zaposlenika ili roditelja. Djeca trebaju vještine čitanja i pisanja kako bi učila, a mladi ljudi kako bi s pomoću njih, po završenu školovanju, pronašli posao i oblikovali svoju budućnost na pozitivan način. U konačnici, razina pismenosti odgovor je na pitanje je li neko društvo spremno za budućnost.

Ostavimo li po strani materijalne aspekte, ne smijemo zaboraviti da se pismenost nalazi u središtu ljudske biti. Samo ljudi mogu čitati. U svijetu u kojem dominira pisana riječ, biti pismen omogućuje nam da u njemu aktivno sudjelujemo. Samopouzdanje koje stječemo dobro ovlađanim vještinama čitanja i pisanja nema mjerljive ekonomske vrijednosti, ali ono zasigurno potiče gospodarski i društveni uspjeh kroz težnju pojedinca da bude uspješan.

U cilju stvaranja temelja za trajno povećanje čitalačkih kompetencija i uspjeha u NPL čitatelja, ustanovljenih obrazovnim mjerilima EU, rezultatima ovoga projekta naglašava se hitna potreba za promjenom razmišljanja i svijesti kod roditelja, nastavnika, akademskih stručnjaka posvećenih ovoj problematici, obrazovnih psihologa kao i svih zainteresiranih dionika obrazovnih procesa. Svi zainteresirani trebaju se složiti da:

- a) NPL čitatelji trebaju obrazovnu potporu u cilju poboljšanja čitalačkih vještina, kao i psihološku

podršku za izgradnju motivacije i samopouzdanja; b) Potrebno je pažljivo identificirati potrebe ove srednjoškolske populacije i osigurati im odgovarajuće programe, radije nego ih stigmatizirati ili kategorizirati potrebe temeljene na definicijama (EA DSNE, 2006).

Kroz predložene materijale za edukaciju nastavnika i smjernice za uspješno poticanje čitanja, namjera je ovog projekta pružiti pomoć nastavnicima srednjih škola, kao i svim zainteresiranim stranama uključenima u rad s NLP čitateljima, u usvajanju vještina potrebnih za odgovarajuću podršku ovoj učeničkoj populaciji.

Sve materijale i rezultate unutar projekta "Priručnik za neodlučne, posrnule i loše čitatelje" razvili su zajedničkim radom projektni partneri. Želja nam je, pomoću njih, dati doprinos u ispunjenju svrhe i nekih budućih istraživanjima posvećenih radu s neodlučnim posrnulim i lošim čitateljima. Nadamo se da će to biti osnova za trajno povećanje uspjeha, kojemu se teži u skladu s obrazovnom referentnom vrijednošću EU.

Kolektivnim naporom partnera, vlada partnerskih zemalja, članova šire zajednice, roditelja i svih relevantnih dionika, projekt se usredotočio na stavljanje učinkovite strategije pismenosti u praksu. Slanjem snažne poruke u uho javnosti cilj mu je privući pozornost onih koji stvaraju obrazovne strategije i politike u zemljama sudionicama, ali i šire, na razini Europske unije. Iskrena smo uverenja da će, u konačnici, materijali proizvedeni u okviru ovoga projekta pomoći svima koji sudjeluju u obrazovnim procesima, a naročito onima kojima su uistinu i namijenjeni: Neodlučnim, posrnulim i lošim čitateljima.

Jelena Crnek, prof.
Voditeljica Erasmus+ H4RSP projekta

Ovaj se projekt provodi uz finansijsku pomoć Europske komisije. Sadržaj ove publikacije (komunikacije) isključiva je odgovornost autora i ni na koji se način ne može smatrati da održava gledište Europske komisije.

[Broj projekta: 2016-1-HR01-KA201-022159]